

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 8.10.2007
KOM(2007) 379 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Pieni, puhdas ja kilpailukykyinen

**Ympäristölainsäädännön noudattamista pienissä ja keskisuurissa yrityksissä tukeva
ohjelma**

{SEK(2007) 906}

{SEK(2007) 907}

{SEK(2007) 908}

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
2.	Pk-yritykset ja ympäristöpolitiikka	3
3.	Haasteena ekotehokkaammat pk-yritykset.....	4
4.	Poliittinen tausta.....	5
5.	Toimintasuunnitelma.....	6
5.1.	Toimintalinjojen suunnittelu ja toteuttaminen paremman sääntelyn periaatteiden mukaisesti vaatimusten noudattamiseen liittyvän hallinnollisen taakan keventämiseksi	7
5.2.	Pk-yrityksille räätälöidyt helppokäyttöisemmät ympäristöasioiden hallintajärjestelmät	8
5.3.	Kohdennettu rahoitustuki ja monivuotinen rahoitusohjelma kestävän tuotannon edistämiseksi pk-yrityksissä.....	9
5.4.	Pk-yrityksiä tukevan paikallisen ympäristöasiantuntemuksen kehittäminen.....	10
5.5.	Viestinnän tehostaminen ja tiedon parempi kohdentaminen	11
6.	Päätelmät ja jatkotoimet.....	12

1. JOHDANTO

Eurooppa-neuvosto on asettanut kunnianhimoiseksi tavoitteeksi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, lisätä uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja parantaa energiatehokkuutta vuoteen 2020 mennessä¹. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää uudenlaista liiketoiminta-ajattelua, jossa ympäristöstä huolehtiminen sisällytetään erottamattomaksi osaksi tuotantoprosesseja ja tuotteita.

Pienet ja keskisuuret yritykset² – pk-yritykset – ovat merkittävä tekijä Euroopan taloudessa: niiden osuus on 99 prosenttia kaikista yrityksistä ja 57 prosenttia taloudellisesta lisäarvosta³. Näin ollen ne ovat keskeisessä asemassa kehitettäessä Euroopan taloutta entistä kestävämpien tuotanto- ja kulutusmallien mukaiseksi.

Koska pk-yritysten osuus taloudellisesta toiminnasta on niin suuri, niillä on huomattavia vaikutuksia ympäristöön. Ongelmana eivät niinkään ole yksittäiset yritykset – vaikka yhdenkin yrityksen toiminnalla voi olla vakavia seurauksia paikallisympäristöön ja -yhteisöön – vaan eri alojen yritysten yhteenlaskettu kokonaisvaikutus.

On selviä merkkejä siitä, että monilla teollisuudenaloilla ollaan siirtymässä puhtaampiin tuotantomenetelmiin, mikä on käynyt välttämättömäksi muun muassa ilmastonmuutoksen vuoksi. On syytä varmistaa, etteivät pk-yritykset jää tästä kehityksestä jälkeen. Pk-yrityksillä on usein muita ja joskus jopa mittavampia haasteita kuin suuremmilla yrityksillä, ja niillä on omat erityisongelmansa ympäristövaikutusten vähentämisessä ja ympäristölainsäädännön noudattamisessa.

2. PK-YRITYKSET JA YMPÄRISTÖPOLITIikka

Pk-yrityksissä ei aina olla täysin tietoisia niiden toiminnan ympäristövaikutuksista. Useimmissa niistä (eräiden tutkimusten mukaan 75–90 prosentissa⁴) katsotaan, ettei niiden toiminnalla ole vaikutuksia ympäristöön. Vastaavasti useimmissa pk-yrityksissä ei ole toteutettu mitään käytännön toimia ympäristövaikutusten lieventämiseksi, ja ainoastaan 6 prosentilla niistä on käytössä ympäristöasioiden hallintajärjestelmä. Ympäristöasioiden hallintajärjestelmät ja -välineet ovat harvinaisempia pk-yrityksissä kuin suurissa yrityksissä (muun muassa ulkoisiin tarkastuksiin liittyvien kustannusten vuoksi), mutta kun niitä aletaan käyttää, ne yleensä tuottavat merkittäviä tuloksia.⁵ Pk-yritykset ovat toisinaan osa suurempien yritysten toimitusketjua. Tällöin suuremmilla yrityksillä on ratkaisevan tärkeä velvollisuus auttaa pk-yrityksiä noudattamaan ympäristölainsäädäntöä.

¹ Ks. Brysselissä 8. ja 9. maaliskuuta 2007 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät.

² Pieniä ja keskisuuria ovat sellaiset yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa ja/tai vuotuinen tase enintään 43 miljoonaa euroa. Pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6.5.2003 annettu suositus (2003/361/EY).

³ Komission tiedonanto – Kasvuun ja työllisyyteen tähtäävä nykyaikainen pk-yrityspolitiikka, KOM(2005) 551.

⁴ Ks. esimerkiksi SME-nvironment 2005 -kyselytutkimus osoitteessa <http://www.netregs.gov.uk>.

⁵ Ks. *A Comparative Analysis of the Environmental Management, Performance and Innovation of SMEs and Larger Firms based on the OECD database*, Julien Labonne, heinäkuu 2006.

Vaikka pk-yritysten yhteenlaskettu ympäristövaikutus on merkittävä, niihin ei useinkaan sovelleta kattavia ja tehokkaita ympäristöohjelmia tai -säädöksiä (esimerkiksi ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä koskeva IPPC-direktiivi⁶ ja päästökauppajärjestelmä⁷). Tämä selittyy sillä, etteivät pk-yritykset yleensä saavuta sitä kynnyksarvoa, joka on tällaisten suuriin yksittäisiin saastumis- ja pilaantumislähteisiin kohdistuvien välineiden soveltamisen edellytys. Lisäksi pk-yritykset yleensä olettavat noudattavansa niihin sovellettavaa ympäristölainsäädäntöä, ja ympäristövaatimusten noudattaminen on usein tulosta tarkastuksen jälkeen toteutetuista ulkoisista toimista eikä noudattamisen jatkuvasta seuraamisesta⁸. Lisäksi pk-yrityksillä ei useinkaan ole riittävää oikeudellista ja ympäristöasiantuntemusta sen tarkastelemiseksi, täytyvätkö ympäristölainsäädännön vaatimukset.

Tilanne on epätydyttävä pääasiassa seuraavista kolmesta syystä:

- (1) Kun otetaan huomioon viimeaikainen kehitys ympäristö- ja energiapolitiikan alalla, pk-yrityksiltä saattavat jäädä hyödyntämättä ne taloudelliset edut, joihin parempi ympäristöasioiden hallinta (esimerkiksi energia- ja luonnonvarojen tehokas käyttö tai prosessin ja tuotteiden hallinnan parantaminen) ja ympäristöinnovointi tarjoavat mahdollisuuden.
- (2) Jos pk-yrityksissä ei olla tietoisia oman toiminnan ympäristövaikutuksista eikä niihin sovellettavasta ympäristölainsäädännöstä, toiminta voi olla merkittävä uhka ympäristölle ja horjuttaa yhteisön ympäristönsuojelutoimenpiteitä.
- (3) Pk-yritysten ympäristövaikutukset – yhdistettynä ympäristökysymysten heikkoon tiedostamiseen ja lainsäädännön puutteelliseen noudattamiseen – saattavat lisätä työsuojeluriskejä (esimerkiksi altistuminen kemikaaleille tai ilmansaasteille).

3. HAASTEENA EKOTEHOKKAAMMAT PK-YRITYKSET

Sekä tutkimukset että sidosryhmien kuuleminen ovat osoittaneet, että niistä tekijöistä, jotka estävät pk-yrityksiä noudattamasta ympäristölainsäädäntöä ja yleisestikin tekemästä ympäristön kannalta suotuisia parannuksia, ollaan laajalti yhtä mieltä. Näitä esteitä ovat

- ympäristöongelmia, -vaikutuksia ja -riskejä koskevan tietoisuuden ja tiedon puute,
- ympäristöasioiden hallinnalla ja elämäntapaajattelulla saavutettavissa olevan hyödyn puutteellinen tiedostaminen,
- ympäristöön liittyvän asianmukaisen tiedon, välineiden ja koulutuksen huono saatavuus etenkin tietyin paikoin,
- vähäiset rahoitus- ja henkilö-/asiantuntijaresurssit vaatimusten noudattamisesta huolehtimiseksi,

⁶ Neuvoston direktiivi 96/61/EY, 24.9.1996.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, 13.10.2003.

⁸ R. Fairman & C. Yapp, *Making an impact on SME compliance behaviour: An evaluation of the effect of interventions upon compliance with health and safety legislation in SMEs*, Kings College London for the Health and Safety Executive 2005, tutkimusraportti 366.

- suhteellisen lyhyen aikavälin suunnittelu yrityksissä.

Myös kaksi muuta ympäristöpolitiikkaan liittyvää tekijää on esteenä ympäristönäkökohtien sisällyttämiselle pk-yritysten keskeiseen toimintaan:

- ympäristökäyttäytymistä ohjaa yleensä sääntely tai julkishallinnon taholta tuleva paine,
- ympäristöä säästävää käyttäytymistä ei juurikaan kannusteta tai tunnusteta markkinataloudellisin keinoin.

Eurooppalaisen pk-yrityspolitiikan onnistuminen riippuu pääasiassa jäsenvaltioiden toimista, sillä niillä on suurin toimivalta yrityspolitiikan ja yrityksiä koskevan ympäristöpolitiikan alalla. Euroopan komission tehtävänä on nykyaikaisen pk-yrityspolitiikan mukaisesti auttaa pk-yrityksiä omaksuma kestävän tuotannon ja liiketoiminnan malleja. Tärkeä osa tätä prosessia on sen varmistaminen, ettei säännösten puutteellinen noudattaminen vie pohjaa yhteisön ympäristölainsäädännön tavoitteiden saavuttamiselta. Komissio varmistaa tämän osaltaan kehittämällä toimintaa kansallisten tai alueellisten hyvien kokemusten perusteella ja edistämällä kaikkialla yhteisössä aloitetta, jolla pyritään avustamaan säännösten noudattamisessa.

Näin ollen Euroopan komissio on asettanut tälle ohjelmalle seuraavat tavoitteet:

- parannetaan ympäristölainsäädännön noudattamista pk-yrityksissä
- vähentämällä pk-yritysten ympäristövaikutuksia ja nostamalla niiden ympäristönsuojelun tasoa sekä
- varmistamalla ympäristölainsäädännön yhdenmukainen täytäntöönpano ja pk-yritysten yhtäläiset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla,
- kasvatetaan pk-yritysten ekotehokkuutta (energia, luonnonvarat) käyttämällä asianmukaisia ympäristöasioiden hallintajärjestelmiä ja muita välineitä,
- lisätään ympäristöpolitiikan kustannustehokkuutta ja vähennetään pk-yritysten hallintokustannuksia; näin vapautetaan resursseja määräysten noudattamisen tehostamiseen,
- lisätään pk-yritysten ympäristöinnovointia ja kilpailukykyä.

4. POLIITTINEN TAUSTA

Ajatus tästä ohjelmasta sisältyi jo kuudenteen ympäristöä koskevaan yhteisön toimintaohjelmaan, jossa ehdotetaan perustettavaksi ”ohjelma, jolla autetaan yrityksiä noudattamaan määräyksiä ja jossa annetaan erityistä apua pienille ja keskisuurille yrityksille”⁹. Tällaisen ohjelman katsottiin olevan yksi niistä strategisista keinoista, joiden avulla voidaan saavuttaa toimintaohjelman tavoitteet ja noudattaa periaatetta, jonka mukaan

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1600/2002/EY (22.7.2002), 3 artiklan 5 kohta.

ympäristötoimet olisi mitoitettava ympäristöongelman luonteen ja laajuuden eikä yrityksen koon mukaan.

Tämä tiedonanto edistää myös Lissabonin strategian tavoitteita. Uudistetussa Lissabonin strategiassa todetaan: ”EU:n kestävä menestys riippuu siitä, miten se vastaa monentyyppisiin resursseihin ja ympäristöön liittyviin haasteisiin, joiden huomiotta jättäminen jarruttaa kasvua tulevaisuudessa. Tässä on kyse kestävä kehityksen peruseriaa-asteista. Euroopan on tartuttava haasteeseen ja toimittava suunnannäyttäjänä kohti kestävämpiin tuotanto- ja kulutustottumuksiin siirtymistä.”¹⁰ Tiedonannossa on otettu huomioon myös komission sitoutuminen parempaan lainsäädäntöön eli pyrkimykseen yksinkertaistaa ja parantaa sääntely-ympäristöä, parantaa vaatimusten ymmärtämistä ja vähentää tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Lisäksi tiedonanto on linjassa komission nykyaikaisen pk-yrityspolitiikan kanssa.

5. TOIMINTASUUNNITELMA

Vaikka täytäntöönpanon valvonta on välttämätöntä, sillä ei kuitenkaan voida riittävällä tavalla varmistaa, että yrityksissä noudatetaan ympäristömääräyksiä, sillä tarkastukset johtavat harvoin pysyviin muutoksiin tarkastettujen pk-yritysten käyttäytymisessä. Tulosten saavuttaminen edellyttää alan lähteiden ja tapaustutkimuksista saadun näytön perusteella seuraavien tekijöiden yhdistelemistä: hyvin määritellyt säännöt, helppokäyttöiset ympäristöalan välineet, koulutus ja tietoisuuden lisääminen, paikan päällä tapahtuvat tarkastukset ja olemassa olevien ongelmien määrittely, kohdennettu tiedottaminen ja hyviä toimintatapoja koskeva tiedonvaihto.

Näin ollen ehdotetaan seuraaviin aiheisiin liittyviä toimia (edeten rakenteellisista aloitteista tapauskohtaisiin toimiin¹¹):

- (1) **Toimintalinjojen suunnittelu ja toteuttaminen paremman sääntelyn periaatteiden mukaisesti**, jotta vaatimusten noudattaminen olisi pk-yrityksille helpompaa ja aiheuttaisi mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa, niin että yrityksiltä liikenee resursseja vaatimustenmukaisuuden parantamiseen.
- (2) **Helppokäyttöisemmät räätälöidyt ympäristöasioiden hallintajärjestelmät**, jotta ympäristöstä huolehtiminen voidaan sisällyttää pk-yritysten keskeiseen toimintaan johdonmukaisesti ja kustannustehokkaasti.
- (3) **Kohdennettu rahoitustuki ja monivuotinen rahoitusohjelma**, joilla edistetään ja tuetaan viranomaisten tai yritysten tukiverkostojen aloitteita kestävään tuotantoon pyrkimiseksi pk-yrityksissä.
- (4) **Pk-yrityksiä tukevan paikallisen ympäristöasiantuntemuksen kehittäminen** korjaamaan yritysten tiedon ja kokemuksen puutetta.

¹⁰ KOM(2005) 24.

¹¹ Näiden toimien tueksi komissio esittää tämän tiedonannon liitteessä hyviä toimintatapoja, joita on käytetty 15 EU-jäsenvaltiossa tai OECD:n jäsenvaltiossa apuna vaatimusten noudattamisessa. Tapaustutkimuksissa arvioidaan myös, ovatko aloitteet tehokkaita ja voidaanko niitä toteuttaa myös muissa yrityksissä, ja samalla annetaan viranomaisille ja yritysten tukioorganisaatioille useita erilaisia käytännön esimerkkejä.

- (5) **Viestinnän tehostaminen ja tiedon parempi kohdentaminen** tiedoissa olevien aukkojen paikkaamiseksi.

5.1. Toimintalinjojen suunnittelu ja toteuttaminen paremman sääntelyn periaatteiden mukaisesti vaatimusten noudattamiseen liittyvän hallinnollisen taakan keventämiseksi

Muutokset lainsäädännön valmistelussa ja soveltamisessa voivat joissakin tapauksissa auttaa pk-yrityksiä täyttämään velvollisuutensa helpommin, kun vaatimuksista tehdään selkeämpiä ja samojen ympäristötavoitteiden saavuttamiseen käytetään helpompia keinoja. Jäsenvaltioiden ja EU:n olisi laadittava sellaista lainsäädäntöä, joka minimoi vaatimusten noudattamisesta johtuvan hallinnollisen taakan ja vapauttaa pk-yritysten resursseja vaatimusten noudattamisen ja ympäristönsuojelun tason tehostamiseen. Parempaa sääntelyä koskeva aloite, johon komissio yhdessä jäsenvaltioiden kanssa on sitoutunut, tekee vaatimusten noudattamisen huomattavasti helpommaksi pk-yrityksille¹².

- **EU-, jäsenvaltio- ja aluetason hallintokulujen leikkaaminen.** Komissio tarkastelee parhaillaan koko lainsäädäntöään määrittääkseen, millä alueilla on mahdollista vähentää pk-yrityksiltä vaadittuun tietojen toimittamiseen liittyviä tarpeettomia kustannuksia. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä omalta osaltaan samoin. Kustannuksia voidaan usein vähentää kansallisella tasolla luopumalla samojen tietojen vaatimisesta kahteen kertaan, käyttämällä tietoteknisiä ratkaisuja ja otantamenetelmiä, keventämällä lupamenettelyjä tai yksinkertaistamalla tietojen toimitustapaa. Olisi myös tutkittava mahdollisuuksia hoitaa kaikki lupa- ja muut sääntömääräiset menettelyt keskitetyissä palvelupisteissä.
- **EU:n hyvien/parhaiden käytäntöjen määrittäminen ja levittäminen.** BEST-asiantuntijaryhmän raportti sisältää kuvauksen 76 konkreettisesta toimesta, jotka on toteutettu 24 maassa.¹³ Olemassa oleva verkosto ja raportointi muodostavat järjestelmän, jonka puitteissa voidaan tukea toimia, joilla edistetään ympäristölainsäädännön mahdollisimman kustannustehokasta täytäntöönpanoa.
- **Yhteistyö täytäntöönpanoviranomaisten kanssa.** Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon ja sen noudattamisen parantamiseksi komissio aikoo jatkaa yhteistyötä IMPEL-verkoston¹⁴ kanssa. IMPEL-verkosto osallistuu erityisesti ympäristötarkastuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista annetun suosituksen¹⁵ tarkistukseen ja tarjoaa käytännön tietoa pk-yritysten tarpeista ja rajoitteista.
- **Pk-yritysten sidosryhmien osallistuminen politiikan laadintaan ja täytäntöönpanoon.** Komissio on vahvistanut pk-yritysulottuvuutta EU-politiikan ja -lainsäädännön vaikutusten arviointia koskevissa uusissa sisäisissä suuntaviivoissa. Lisäksi komissio aikoo tehostaa pk-yritysten sidosryhmien kuulemista sekä politiikan laadinnassa että sen toteuttamisessa, jotta pk-yrityksiä koskevat erityisvaatimukset voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon ja

¹² Ks. http://ec.europa.eu/governance/better_regulation.

¹³ BEST-asiantuntijaryhmän raportti 2006, *Reducing Burdens on Industry: Simplifying the Implementation of Environmental Regulation*.

¹⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/environment/index_home/best_project/intro.htm.

¹⁴ Ympäristölainsäädännön voimaansaattamista ja täytäntöönpanoa edistävä verkko (IMPEL); <http://ec.europa.eu/environment/impel>.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus 2001/331/EY.

laatia tarvittaessa erityistoimia, jotka helpottavat uusien ympäristösääntöjen täytäntöönpanoa.¹⁶

5.2. Pk-yrityksille räätälöidyt helppokäyttöisemmät ympäristöasioiden hallintajärjestelmät

Ympäristöasioiden hallintajärjestelmän käyttöönotto ja ympäristöasioista vastaavan tahon nimeäminen ovat paljon tehokkaampia keinoja saada yritys sitoutumaan ympäristönsuojeluun kuin yksittäiset tarkastuskäynnit tai vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen. Eurooppalaisen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) lisäksi on viime vuosina kehitetty useita muita ympäristöasioiden hallintajärjestelmiä, joissa otetaan huomioon alakohtaiset erityispiirteet ja liiketoiminnan monimuotoisuus. Järjestelmät saattavat myös keskittyä tiettyihin yksittäisiin ympäristönäkökohtiin. Näiden aloitteiden ansiosta pk-yritysten saatavilla on useita toimivia ympäristöasioiden hallintajärjestelmiä, joita ne voivat soveltaa vapaaehtoisesti. Jos viranomaiset hyväksyvät sertifioidun ympäristöasioiden hallintajärjestelmän luotettavana vaihtoehtona tarkastuksille, valvontaa ja raportointia tarvitaan harvemmin. Tämä vähentää hallinnollista taakkaa ja epäilemättä kannustaa pk-yrityksiä ympäristöjärjestelmän käyttöönottoon. EMAS on tiukkavaatimuksinen ja avoin järjestelmä, joka antaa viranomaisille pitävät takeet. EMAS-järjestelmää tarkistetaan parhaillaan, jotta sillä voitaisiin entistä vankemmin ja luotettavammin varmistaa ympäristötoimien tehokkuus ja lainsäädännön noudattaminen.

Vaikka EMAS-järjestelmä on suunniteltu kaikenlaisten ja kaiken kokoisten organisaatioiden käytettäväksi, sen soveltamista pk-yrityksissä helpotetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä seuraavin toimenpitein:

- Komissio edistää ja tukee julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia (yhteenliittymiä tai koordinointielimiä) sekä muita aloitteita, joilla **pk-yritysten toimialaklustereita ja aluejärjestöjä kannustetaan EMAS-järjestelmän käyttöön** erityisesti klustereita tai toimitusketjuja ajatellen kehitetyillä lähestymistavoilla. Näillä lähestymistavoilla vähennetään osallistuvien pk-yritysten konsultointi-, tarkastus- ja todentamiskustannuksia ja helpotetaan tietojen ja kokemusten vaihtoa osallistujien välillä, mikä kannustaa yhtenäiseen ympäristöpolitiikkaan klusterin sisällä.¹⁷
- EMAS-järjestelmän käyttöä pk-yrityksissä helpottavia nykyisiä välineitä, kuten **EMAS Easy** -järjestelmää, kehitetään edelleen ja sovelletaan hankkeisiin entistä laajemmin EU:n kaikissa jäsenvaltioissa. EMAS Easyn pilottivaihe on jo toteutettu uusissa jäsenvaltioissa, ja se on osoittanut, että täysimääräistä EMAS-rekisteröintiä voidaan helposti soveltaa mikroyrityksiin.
- Järjestelmän tarkistuksen yhteydessä komissio aikoo keventää edelleen EMASista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa, mikä hyödyttää erityisesti pk-yrityksiä. EMAS-järjestelmästä olisi tehtävä entistä **helppokäyttöisempi, ymmärrettävämpi ja tehokkaampi** ja siihen liittyvää **byrokratiaa** olisi **vähennettävä** heikentämättä ohjelman laadukkuutta. Myös sen **näkyvyyttä** olisi parannettava komission ja jäsenvaltioiden tehostetuin markkinointitoimin, jolloin järjestelmä olisi myös kiinnostava

¹⁶ Hyvä esimerkki tästä on uusi kemikaaleja koskeva REACH-asetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, 18.12.2006), jossa jäsenvaltioille annetaan käytännön suosituksia pk-yrityksille tarkoitettujen REACH-neuvontapalvelujen perustamista varten.

¹⁷ Onnistuneita pilottihankkeita on jo toteutettu. Ks. esimerkiksi <http://www.life-pioneer.info>.

markkinointiväline rekisteröidyille pk-yrityksille. Lisäksi jäsenvaltioita on tarkoitus rohkaista tarjoamaan **kannustimia rekisteröidyille pk-yrityksille.**

5.3. Kohdennettu rahoitustuki ja monivuotinen rahoitusohjelma kestävän tuotannon edistämiseksi pk-yrityksissä

Pk-yrityksiä voidaan auttaa täyttämään ympäristölainsäädännön vaatimukset kustannustehokkaammin ja yleisesti ottaen tehostamaan ympäristötoimiaan myös laajentamalla parhaan käytettävissä olevan tekniikan käyttöä ja edistämällä innovatiivisia käytäntöjä ja teknologioita. Pk-yritykset tarvitsevat tämentyypisiä investointeja varten julkishallinnon erityiskannustimia ja tukea innovatiivista ympäristöteknologiaa koskeviin tutkimus- tai muihin ohjelmiin osallistumiseksi.¹⁸

Pk-yrityksille ja ympäristöpolitiikalle on osoitettu erityisrahoitusta EU:n uudella rahoituskaudella 2007–2013. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioilla ja alueviranomaisilla on usein keskeinen tehtävä rahoituksen hallinnoinnissa. Merkittävimmät rahoituslähteet ovat seuraavat:

- Ehdotetussa **Life+ -asetuksessa** on kaavailtu 5 miljoonan euron talousarviota **monivuotiselle ohjelmalle** vuosiksi 2008–2013 sellaisia toimenpiteitä varten, joilla pk-yrityksiä autetaan noudattamaan ympäristölainsäädäntöä; ohjelma kattaa suurimman osan 5.2, 5.4 ja 5.5 kohdassa luetelluista toimista. Tuettavia toimia voisivat olla esimerkiksi klusterien koordinoitujen perustaminen EMAS-rekisteröintiä varten, ympäristölainsäädännön noudattamista tukevat alueelliset ohjelmat, joiden kautta pk-yritykset saavat maksuttomia tai helpotettuja ympäristötarkastuksia ja neuvontaa, toimialakohtaiset tiedotushankkeet ja pk-yrityksille suunnattu yritysten tukiverkoston ympäristökoulutus.
- **Koheesiopolitiikan uudet välineet vuosina 2007–2013** tuovat jäsenvaltioille, varsinkin pk-yrityksille, merkittävästi varoja ympäristönsuojeluinvestointeihin. Valtaosa pk-yrityksille myönnettävästä ympäristörahoituksesta tulee rakennerahastoista, mikä johtuu sekä Lissabonin strategian painopistealueista että periaatteesta, jonka mukaan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä yhteisön politiikan ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen¹⁹. Yksi uuden **Euroopan aluekehitysrahaston** ja **koheesiorahaston**²⁰ ensisijaisista menoluokista on nimenomaan tarkoitettu ”tukeen pk-yrityksille ympäristön kannalta suotuisten tuotteiden ja tuotantomenetelmien edistämiseksi (tehokkaan ympäristönhallintajärjestelmän käyttöönotto, saastumista ehkäisevien teknologioiden omaksuminen ja käyttö sekä saastuttamattomien teknologioiden käyttö yrityksen tuotannossa)”. Myös uuden **Euroopan sosiaalirahaston**²¹ tavoitteisiin sisältyy pk-yrityksille suunnattu koulutus ja tiedottaminen ”ympäristöystävällisestä teknologiasta sekä johtamistaidoista”. Jäsenvaltioiden olisi osoitettava ohjelmasuunnitelmissaan sekä EU:n rakennerahastoista kaudella 2007–2013 myönnettävää tukea koskevissa hakemuksissaan riittävästi resursseja näiden tavoitteiden saavuttamista varten ja sovellettava aluetasolla parhaiten soveltuvia niistä hyvistä käytännöistä, jotka luetellaan liitteissä I ja II.

¹⁸ Ks. ympäristöteknologioita koskeva EU:n toimintasuunnitelma: <http://ec.europa.eu/environment/etap>.

¹⁹ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 6 artikla.

²⁰ Neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006, 11.7.2006, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1800/2006, 5.7.2006.

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1081/2006, 5.7.2006.

- Ympäristöinvestoinnit on määritetty yhdeksi **JEREMIE-aloitteen (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises – Euroopan yhteiset resurssit mikro- ja pk-yrityksille)**²² tärkeimmistä tukikohteista. Aloitteen toimintavaihe käynnistyy vuonna 2007, ja sen avulla jäsenvaltiot voivat käyttää rakennerahastoja sellaisten pk-yrityksille tarkoitettujen (alueellisten) rahoitusvälineiden perustamiseen, jotka kattavat neuvonnan ja teknisen avun, pääoma- ja riskipääomarahoituksen sekä takuut.
- Nykyisin sovellettavien **ympäristönsuojeluun myönnettävää valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen** mukaan jäsenvaltiot voivat myöntää siirtymäkauden tukea pk-yrityksille ympäristöpolitiikkaan liittyvien yhteisön normien noudattamista varten. Lisäksi on mahdollista myöntää investointitukea ympäristönormien parempaa noudattamista ja energiansäästöinvestointeja varten.²³ Ympäristönsuojelutukea koskevien suuntaviivojen tarkistuksen yhteydessä komissio arvioi, olisiko parempi myöntää tukea tuleviin yhteisön normeihin valmistautumista varten kuin olemassa oleviin normeihin mukautumista varten, jolloin pk-yrityksiä kannustettaisiin ympäristösääntöjen ennakoivaan noudattamiseen.
- **Kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelma 2007–2013 (CIP)**²⁴ on tarkoitettu parantamaan kilpailu- ja innovointikykyä yhteisössä, ja se painottuu voimakkaasti pk-yrityksiin, jotka ovatkin joko suoraan tai välillisesti ohjelman suurimpia edunsaajia. Kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelmaan kuuluu yrittäjyyttä ja innovointia koskeva alaohjelma, jolla helpotetaan rahoituksen saantia pk-yritysten käynnistämistä ja kasvua varten ja johon on varattu 430 miljoonaa euroa ympäristöinnovointiin investointia varten. Euroopan älykästä energiahuoltoa (IEE) koskevaan alaohjelmaan on varattu 727 miljoonaa euroa energiatehokkuutta ja uusiutuvia energiamuotoja käsitteleviä hankkeita varten.
- Lisäksi Euroopan komissio käynnistää useita uusia tai huomattavasti uudistettuja EU:n rahoitusvälineitä vuosiksi 2007–2013 ja julkaisee siinä yhteydessä **käsikirjan** (sähköisessä ja painetussa muodossa) **uusista rahoitusmahdollisuuksista** hankkeille, joilla pyritään parantamaan pk-yritysten ympäristölainsäädännön noudattamista ja ympäristötoimien tehokkuutta.

5.4. Pk-yrityksiä tukevan paikallisen ympäristöasiantuntemuksen kehittäminen

Pk-yrityksillä pitäisi olla käytettävissään paikallisia asiantuntijoita, jotka pystyvät vastaamaan niiden kysymyksiin ja kertomaan, mitä ympäristöpolitiikasta johtuvia velvollisuuksia ja mahdollisuuksia niillä on. Tähän tavoitteeseen pyritään seuraavilla toimilla:

- Komissio järjestää ensimmäisen sarjan **valmiuksien kehittämiseminaareja jäsenvaltioissa vuonna 2007**, jotta yritysten tukiverkostojen (liike-elämän järjestöt, kauppakamarit, euroneuvontakeskukset, toimiala- tai aluejärjestöt)

²² Ks. http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jii/jeremie_en.htm.

²³ Pk-yrityksille voidaan myöntää tukea ympäristöalan neuvonta- ja konsultointipalveluja varten Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn valtiontukeen 12.1.2001 annetun asetuksen (EY) N:o 70/2001 säännösten mukaisesti. Ympäristöasioita koskevaan koulutukseen myönnetään tukea Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta koulutustukeen 12.1.2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o 68/2001 säännösten mukaisesti. Perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15.12.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1998/2006 mukaisesti mille tahansa kolmen vuoden ajanjaksolle myönnettyä, enintään 200 000 euron suuruisia tukea ei katsota valtiontueksi.

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EY) N:o 1639/2006, 24.10.2006.

ympäristöasiantuntijoista voidaan koota verkostoja pk-yritysten avuksi kaikkialla, missä se on tarpeen. Seminaarien keskeisenä aiheena ovat tiedonsaantimahdollisuudet ja ympäristötoimien tehostamiseen liittyvien oikeudellisten vaatimusten ja siitä saatavan hyödyn esittelemine, ja niihin sisältyy koulutusmoduuli tavoista tarjota apua pk-yrityksille (mukautuva lähestymistapa) ja ottaa pk-yritykset mukaan ympäristöpolitiikkaan muutenkin kuin sääntöjen noudattajana (ennakoiva lähestymistapa).

- **Euroneuvontakeskusten verkosto ja vuodesta 2008 alkaen uusi yritystoimintaa ja innovointia tukeva verkosto, johon yhdistetään euroneuvontakeskusten ja innovaatiokeskusten palvelut,** tukee komission ponnisteluja ympäristöasioihin liittyvän asianmukaisen paikallisasiantuntemuksen luomisessa sekä ohjelman eri toimien toteuttamisessa seuraavin tavoin²⁵:

- (a) Edistetään kumppanuuksia julkisten tai yksityisten organisaatioiden, pk-yritysten toimialajärjestöjen sekä alueellisten, alakohtaisten ja klustereita edustavien organisaatioiden kanssa ja autetaan siten pk-yrityksiä hyödyntämään täysimääräisesti ohjelman niille tarjoamat mahdollisuudet, noudattamaan EU-lainsäädäntöä mahdollisimman kustannustehokkaasti ja parantamaan ekotehokkuuttaan ja ympäristöinnovointikapasiteettiaan.
- (b) Tehdään pk-yritysten kanssa ennakoivaa työtä informoimalla niitä nykyisestä tai tulevasta ympäristölainsäädännöstä mahdollisimman tehokkailla tavoilla, kuten käymällä paikan päällä, käyttämällä verkkosivustoja ja uutiskirjeitä sekä järjestämällä seminaareja, jotta tietoisuus ympäristövaikutuksista ja asianmukaisen ympäristöasioiden hallintajärjestelmän käytöstä lisääntyy.

5.5. Viestinnän tehostaminen ja tiedon parempi kohdentaminen

Yleinen tietoisuus ympäristökysymyksistä on pk-yrityksissä kiistatta vajavaista.²⁶ Ongelmaan on selvästi syytä puuttua, jotta voidaan varmistaa parempi tietoisuus lainsäädännöstä ja sen myötä vaatimusten parempi noudattaminen. Jos turvallisuudesta, terveydestä ja ympäristöstä ylipäättään ollaan huolissaan, huoli kohdistuu vain tiettyihin hyvin ilmeisiin uhkatekijöihin.

- Komissio aikoo perustaa uuden **monikielisen verkkosivuston**, joka on yhteydessä pk-yritysportaaliin²⁷ ja josta on tarkoitus tehdä **pk-yritysten tukiverkostojen tärkein tietolähde pk-yrityksiä koskeissa EU:n ympäristöpolitiikan kysymyksissä**. Komissio aikoo myös järjestää sitä koskevan tiedotuskampanjan. Verkkosivustolle kootaan yleistä tietoa pk-yrityksiin vaikuttavasta nykyisestä ja tulevasta ympäristölainsäädännöstä, mutta pääasiassa sivuilla käsitellään erityisesti pk-yrityksiä koskevia aiheita, kuten täytäntöönpanoa, käytettävissä olevia hallintavälineitä, rahoitusmahdollisuuksia, alakohtaisesti ja maantieteellisin perustein hyviksi todettuja käytäntöjä, saatavilla olevaa koulutusta, tuloksia pk-yritysten kestävää tuotantotapaa koskevista

²⁵ Ks. ehdotuspyyntö ENY/CIP/07/0001: Yrityksiä ja innovointia tukevat palvelut.

²⁶ Esimerkiksi 70 % ranskalaisista pk-yrityksistä myöntää olevansa huonosti tai ei lainkaan perillä käytettävissä olevista ympäristöalan välineistä (esim. ympäristöasioiden hallintajärjestelmät, energiatehokkuustodistukset, verokannustimet) [ADEME 6.2.2007] ja 95 % Yhdistyneen kuningaskunnan pk-yrityksistä ilmoittaa haluavansa lisää tietoa/neuvontaa ympäristökysymyksistä [SME-nvironment 2005, Environment Agency].

²⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index_fi.htm

demonstrointihankkeista, joita on hiljattain rahoitettu ympäristön Life-tuella (Life III), sekä yhteyksiä eri jäsenvaltioiden aloitteisiin ja muihin tietolähteisiin.

- Komissio aikoo laatia **vaihe vaiheelta eteneviä toimintaohjeita pk-yrityksille** tärkeimpien ympäristövaikutusten korjaamiseksi. Niissä käsitellään energiankulutusta, jätteen syntymistä, kemikaalien käyttöä, ilmakehään joutuvia päästöjä sekä päästöjä vesistöihin ja maaperään. Komission ohjeiden avulla voidaan edetä asteittain ja niillä lisätään asiaan perehtyneisyyttä alan, yrityksen koon ja sen tarpeiden mukaisesti. Ohjeet annetaan yksinkertaisella yleiskielellä.

6. PÄÄTELMÄT JA JATKOTOIMET

Komissio ja jäsenvaltiot arvioivat säännöllisin väliajoin ohjelmaa ja sen toteuttamista. Arviointi tapahtuu jäsenvaltioiden nimeämien **pk-yritysten ympäristöasioiden kansallisten yhteystahojen** välityksellä. Yhteystahojen verkoston vuosittaisissa kokouksissa seurataan ohjelman toteuttamista, vaihdetaan tietoja ja kokemuksia sekä annetaan komissiolle eväitä uusien aloitteiden kehittämiseen tällä alalla.

Komissio on sitoutunut ohjelman toteuttamiseen. Myös pk-yritysten ympäristönsuojelun tason ja ekotehokkuuden parantaminen on yksi kasvuun ja työllisyyteen tähtäävän nykyaikaisen pk-yrityspolitiikan ensisijaisista tavoitteista. Komissio pyytää jäsenvaltioita, Euroopan parlamenttia ja neuvostoa

- antamaan tukensa tälle ohjelmalle ja kannustamaan sen nopeaan toteuttamiseen kansallisten toteutussuunnitelmien avulla
- valmistautumaan ensimmäiseen komission ja jäsenvaltioiden yhteiseen ohjelman toteuttamista koskevaan arviointiin viimeistään vuonna 2010 ja toimittamaan yksityiskohtaiset tiedot ympäristömääräysten noudattamisen edistämiseksi toteutetuista toimista, tiedot pk-yritysten osallistumisesta ympäristötoimiin, tiedot ympäristölainsäädännön noudattamisen tasosta pk-yrityksissä sekä suosituksia tuleviksi toimiksi.